

تحلیل کیفی روابط هواداران پرسپولیس و استقلال در اینستاگرام

محمد علی اصالتی^۱

نسیم مجیدی قهرودی^۲

چکیده

فوتبال نزد مردم ایران همچون دیگر نقاط دنیا از اهمیت و جذابیت خاصی برخوردار است. در ایران اوج حساسیت و رقابت را می‌توان در رویارویی دو تیم پایتخت یعنی پرسپولیس و استقلال دید. آنچه که در ارتباط با این تقابل اهمیت پیدا می‌کند شیوه برخورد طرفین با یکدیگر است.

به دلیل کثرت طرفداران این دو تیم در تهران و حتی در دیگر شهرهای ایران این تقابل در همه جا و همه فضاها و مکان‌های اجتماعی و شهری و خانوادگی دیده می‌شود که در صورت بروز اختلافات بین طرفین به ایجاد بحران اجتماعی و حتی سیاسی تبدیل خواهد شد. این پژوهش تلاش دارد با تحلیل کیفی روابط هواداران دو تیم با یکدیگر پی به نوع این ارتباط برده و با بررسی دیدگاه‌های هواداران سوء برخورد‌ها را به دست آورده و راه حلی ارائه دهد. در نتیجه این تحقیق مشخص می‌شود که رابطه بین طرفین بسیار کینه‌ورزانه و همراه با استفاده مکرر از الفاظ رکیک بوده و با توجه بر اینکه بسیاری از اعضای خانواده خود هوادار تیم رقیب هستند اما به تمامی هواداران رقیب فحاشی می‌کنند. این تحقیق مشخص می‌کند که به دلیل کثرت بالای جمعیتی در هواداران دو تیم باید با آموزش‌های فرهنگی به هر دو گروه هواداری از آلوده تر شدن بیش از پیش این رابطه در لحن و برخورد پیشگیری کرد.

کلمات کلیدی: ارتباط، اینستاگرام، تحلیل، پیام، انبوه خلق

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد علوم ارتباطات، Aliesalati21@gmail.com

^۲ استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، nassim_majidi2002@yahoo.com

مقدمه

امروزه فوتبال نزد مردم به چنان درجه ای از اهمیت رسیده که تقریباً در اکثر مناطق دنیا به عنوان بخشی از زندگی و جزیی از سبک زندگی مردم به حساب می آید. در ایران نیز این موضوع از حساسیت های بالایی در بیشتر شهر ها برخوردار بوده و اوج حساسیت و رقابت را می توان در رویارویی دو تیم پایتخت یعنی پرسپولیس و استقلال دید. رقابت بین دو تیم تهرانی و رابطه بین هواداران این دو تیم در تقابل با یکدیگر به سالهای دور و پیش از انقلاب باز می گردد. آنچه که در ارتباط با این تقابل اهمیت پیدا می کند شیوه برخورد طرفین با یکدیگر است. این تحقیق تلاش دارد با تحلیل کیفی روابط هواداران دو تیم با یکدیگر پی به نوع این ارتباط برده و با بررسی دیدگاههای هواداران سوء برخورد ها را بدست آورده و راه حلی ارائه دهد.

ضرورت و اهمیت موضوع

پرداختن به نوع رابطه بین هواداران دو تیم از دیر باز دغدغه دلسوزان فرهنگی کشور بوده و آنها همیشه نگران شیوه تقابل و برخورد این دو گروه هواداری با یکدیگر بوده اند. به دلیل کثرت افراد این دو گروه در تهران و حتی در دیگر شهر های ایران این تقابل در همه جا و همه فضا ها و مکان های اجتماعی و شهری و خانوادگی دیده می شود که در صورت بروز اختلافات بین طرفین به ایجاد بحران اجتماعی و حتی سیاسی تبدیل خواهد شد. این مسئله تا حدی اهمیت دارد که بسیاری از مردم، مساوی به پایان رسیدن بازی های دربی نیمه دوم دهه هشتاد را عمدی و تعیین شده از سوی دولت قلمداد میکنند.

اهداف پژوهش

- بررسی مولفه های مورد تاکید در دیدگاههای هواداران پرسپولیس و استقلال
- تحلیل کیفی رابطه بین هواداران پرسپولیس و استقلال

مروری بر چند نظریه

انبوه خلق : گوستاوو لوبون:

منظور از انبوه خلق عده ای از افراد هستند که در عمل مشخصی یا بروز حادثه ای گرد هم می آیند و دارای ویژگی هایی چون وجود احساسات و هیجانات آنی ، نداشتن تشکل و انسجام ، به

وجود ارتباط موقت و ناپایدار میان افراد، از دست دادن حس تشخیص و پیوستن به گروه و در نهایت عدم وجود هدف قبلی و اندیشیده می باشد.

توده های مردم :

۱- توده های همگن: این توده ها را فرقه ها، طبقات روحانی و نظامی و طبقات شهروندان یا روستاییان تشکیل می دهد.

۲- توده های ناهمگن: این توده ها از گروه های نامشخصی تشکیل می شوند و در آنها شغل، تحصیلات، جنس و .. اهمیتی ندارد مثل ازدحامها یا تظاهرات خیابانی.

به عقیده لوبون در جوامع مدرن صنعتی جامعه باید نوع جدیدی از رهبران را برای جماعات تدارک ببیند تا اشخاص عوام فریب مردم را آلت دست خود قرار ندهند. وی در کتاب انبوه خلق به نقش مطبوعات در ایجاد و تشکیل افکار عمومی اشاره کرده است.

انواع انبوه خلق:

۱- انبوه خلق قراردادی: انبوه خلقی است که تحت تاثیر برخی عرف و قرار دادهای اجتماعی ایجاد می شوند مثل استقبال از گروههای ورزشی در فرودگاه

۲- انبوه خلق اتفاقی: بر اثر یک حادثه رخ می دهد مثل زلزله، تصادف اتومبیل

۳- انبوه خلق نمایشی (رقص گرا): این پدیده در برخی تجمعات خاص مثل فرقه های مذهبی که برای انجام مناسک گرد هم جمع می شوند، به وجود می آید. (کارنوال، دستجات مذهبی، چهارشنبه سوری)

۴- انبوه خلق فعال: دارای رهبری است، فعالیتش معطوف به هدف است. انبوهی با تحرک هم نامیده می شود. هر انبوهی که دارای رهبری، سازماندهی و برنامه ریزی باشد. مثل تیم ورزشی

سه علت به وجود آمدن انبوه خلق:

۱- احساس شکست ناپذیری و قدرت

۲- تقلید و سرایت

۳- تلقین پذیری

ویژگی انبوه خلق:

۱- تفکر منطقی کم (عقلانیت کم)

۲- روح انتقاد نگری بالا و زیاده روی در بروز احساسات

۳- مجاورت فیزیکی

۴- نامتجانس از لحاظ سن، جنس و شغل

۵- احساس و هیجان

تقیسم بندی گوستاولوبون از انبوه خلق

- ۱- انبوه خلق روانگرا (روان انبوه)
- ۲- انبوه خلق متشکل (سازمان یافته)

هربرت بلومر

وی دو عامل را در تشکیل انبوه خلق موثر می داند: ۱- تجمع افراد و ۲- مجاورت آنها با یکدیگر

روش تحقیق و جمع آوری اطلاعات

این بررسی با روش تحلیل کیفی از طریق تحلیل گفتمان در گفتمان موجود در دیدگاه‌های هواداران تیم‌های پرسپولیس و استقلال در اینستاگرام. همچنین اطلاعات مورد نیاز با استفاده از مطالعه دیدگاه‌ها به دست آمده و همزمان تجزیه و تحلیل می شوند.

شیوه تحلیل داده‌ها مبتنی بر تحلیل چارچوب‌های انبوه خلق و تمرکز بر رویکرد همزمانی در تحلیل دیدگاه‌ها و رابطه‌هاست. واحد تحلیل در این بررسی دیدگاه‌های کاربران اینستاگرام بر روی پست‌هایی است که در این زمینه ارائه شده است.

یافته‌های پژوهش

تحلیل دیدگاه‌های هواداران پرسپولیس
مولفه‌های اصلی:

- ۱- پیروزی شش بر صفر در دربی سال ۵۲ و نماد عدد شش
- ۲- پیروزی چهار بر دو نوروز سال ۹۵ و نماد عدد چهار
- ۳- تساوی بازی سه سه در شرایطی که پرسپولیس سه بر صفر عقب بوده و در فاصله ده دقیقه سه گل بر حریف زده و بازی را به تساوی می کشد. این در شرایطی اتفاق می افتد که تیم پرسپولیس ده نفره بوده است و نماد عدد ۱۰ مورد توجه قرار میگیرد.
- ۴- اسطوره‌ها: هواداران این تیم ابتدا بر اسطوره بی بدیل خود علی کریمی مانور داده و سپس بر دیگران اسطوره‌های خود و حضور آنان در تیم‌های مطرح اروپایی و دریافت

توپ طلای آسیا و رکورد گل ملی و بازی ملی تاکید دارند. همچنین تعداد بالای اسطوره های آنها از اصلی ترین کرى های آنها میباشد افرادی چون: کریمی، دایی، عابدزاده، مهدوی کیا، عزیزی، باقری و هاشمیان

مولفه های فرعی:

- ۱- ده گل خورده دروازه بان استقلال در دربی ها
- ۲- رنکینگ بالاتر نسبت ۱۰۸ به ۴۷۶
- ۳- رنکینگ ۴ آسیا نسبت به ۴۵ آسیا
- ۴- رنکینگ ۱ ایران به دلیل ۱۲ دوره قهرمانی در مقابل ۳ دوره
- ۵- پنج سال پیروز نشدن رقیب در دربی
- ۶- نبود اسطوره در تیم رقیب و حضور آنها در امارات عربی

تحلیل دیدگاههای هواداران استقلال

مولفه های اصلی:^۱

- ۱- دو دوره قهرمانی در لیگ قهرمانان آسیا
- ۲- چهار برد پیاپی در دربی - نماد عدد چهار
- ۳- تک اسطوره تیمشان و چهار گل او در دربی ها و نماد عدد چهار

مولفه های فرعی:

- ۱- شش بار قهرمانی جام حذفی
- ۲- پر امتیاز ترین لیگ برتر
- ۳- ۹ سال قهرمان نشدن رقیب
- ۴- برد هلی بی شتر در دربی

^۱ لازم به تذکر است که بعد از نوروز ۹۵ و شکست چهار بر دو از رقیب میزان استفاده از نماد عدد چهار به شدت کاهش یافت

نتیجه‌گیری

مولفه‌های مورد تاکید پرسپولیسی‌ها :

- با بررسی دیدگاه‌های پرسپولیسیها به وضوح مشخص است که آنها برای رجز خوانی با رقیب بیشترین استفاده از چند مولفه اصلی می‌برند . پیروزی شش بر صفر دربی و نماد عدد شش و پیروزی چهار بر دو دربی و عدد چهار و همچنین تعداد بالای اسطوره‌های تیم شان
- همچنین مشخص است که تعداد مولفه‌های اصلی مورد تاکید آنها بسیار بیشتر از رقیب بوده و به همین دلیل به ندرت مشاهده میشود که هواداران این تیم به سراغ مولفه‌های فرعی بروند
- در ضمن استفاده از بعضی نقاط ضعف اصلی ترین بازیکن استقلال به وفور در دیدگاه‌های پرسپولیسی‌ها دیده می‌شود

مولفه‌های مورد تاکید استقلالی‌ها :

- با بررسی و تحلیل دیدگاهها و رجز خوانی‌های هواداران استقلال نتیجه‌گیری می‌شود که آنها تنها بر یک مولفه اصلی خود یعنی دو بار قهرمانی در لیگ قهرمانان آسیا و دو ستاره خود مانور داده و دیگر مولفه اصلی برای ابراز ندارند
- در ضمن متذکر می‌شوم که هواداران رقیب نیز این دو قهرمانی آنها را به دلیل رقابت با تیم‌های درجه چندم آسیا مانند بنگلادش و مالزی ارزش گذاری نکرده و به چهار جانبه بودن آنها ایراد می‌گیرند
- همچنین قبل از سال ۹۵ به دلیل نداشتن مولفه اصلی ناچار به سراغ چهار برد پیاپی دربی می‌رفتند و با نماد چهار رجز می‌خوانند که این نماد با شکست چهار گل از رقیب در نوروز ۹۵ به تیم رقیب واگذار شد
- با تحلیل دیدگاه‌های استقلالی‌ها دیده می‌شود که آنها به دلیل نداشتن مولفه اصلی در برتری به کرات به سراغ مولفه‌های فرعی زیادی می‌روند که بررسی صحت آنها نیز کار دشوار است

- همین نبود مولفه اصلی در این تیم خود دست مایه برتری در هواداران رقیب شده و آن را به رخ این تیم می کشند
- همچنین تعدادی از هواداران استقلال وادی رقابت را رها کرده و بر برتری سه تن از اسطوره های تیم رقیب (کریمی، عابدزاده و دایی) اعتراف می کنند که این مسئله با برخورد جدی از سمت همگروهی های خود مواجه می شود

با نگاهی بر دیدگاهها هواداری دو تیم استقلال و پرسپولیس مشاهده می شود که رابطه بین طرفین بسیار کینه ورزانه و همراه با استفاده مکرر از الفاظ رکیک بوده و با توجه بر اینکه بسیاری از اعضای خانواده خود هوادار تیم رقیب هستند اما به تمامی هواداران رقیب فحاشی می کنند. این تحقیق مشخص می کند که به دلیل کثرت بالای جمعیتی در هواداران دو تیم باید با آموزش های فرهنگی به هر دو گروه هواداری از آلوده تر شدن بیش از پیش این رابطه در لحن و برخورد پیشگیری کرد.

منبع بخش نظری پژوهش:

سورین ورنر تانکارد جیمز، نظریه های ارتباطات، ترجمه دکتر علی رضا دهقان، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ دوم، ۸۴